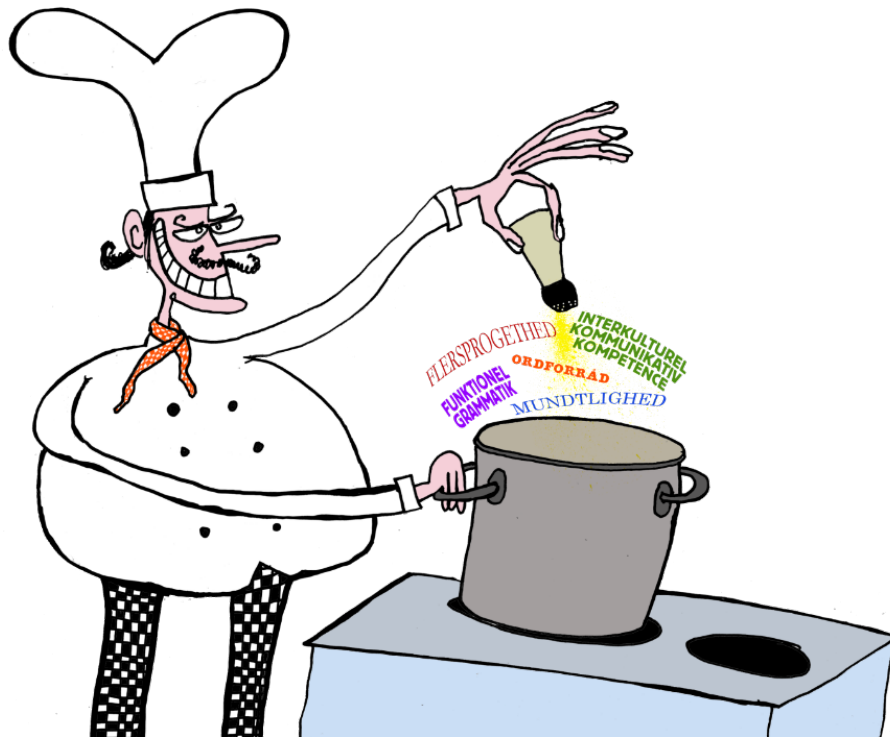

Mini-aktionslæringsforløb

- med fokus på ordforråd

Mini-aktionslæringsforløbene er udarbejdet af Hanne Thomsen, lektor ved Københavns Professionshøjskole, Karen Aarøe, lektor ved UC SYD og Lise Majgaard Mortensen, lektor ved VIA University College.

Materialet er udviklet i forbindelse med projektet *Fremmedsprog, forandring og forankring* med støtte fra A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal.

Om mini-aktionslæringsforløb

Aktionslæringsforløb giver mulighed for at afprøve og blive klogere på didaktiske løsninger på de udfordringer, I møder i jeres undervisning.

Vi har her opstillet en række eksempler på aktionslæringsforløb i mini-format med fokus på flersprogethed, ordforråd, mundtlighed, funktionel grammatik og interkulturel kommunikativ kompetence. I kan læse mere om de fem emner i NCFE's pixier, som I finder i NCFE's vidensbank: <https://viden.ncff.dk/Kategori/Temahæfter>

Aktionslæring

Aktionslæring er en metode til udvikling af praksis i praksis. Formålet er at blive klogere på sin egen undervisning på en systematisk og overskuelig måde – sammen med sit team. Gennem aktionslæring hjælper lærerne hinanden med at få billeder på, hvordan den gode undervisning kan se ud, og hvad man med fordel kan ændre. Aktionslæring kan være anledning til, at man som lærer bliver opmærksom på de pædagogiske og didaktiske virkemidler, man gør brug af. Og en anledning til at afprøve nye større eller mindre greb i sin undervisning.

Et aktionslæringsforløb er kendetegnet ved forskellige faser, som lærerteamet arbejder sig igennem sammen. Det er vigtigt at give hver fase opmærksomhed, da de enkelte faser bygger videre på hinanden.

I vores mini-aktionslæringsforløb indgår fem faser:

1. Formulering af fokus
2. Valg af aktioner
3. Gennemførelse og egne observationer af aktioner
4. Den didaktiske samtale i læringsfællesskabet
5. Bearbejdning af erfaringer

Hvis I vil vide mere om aktionslæring, se fx EVA's 'Guide til aktionslæring':

<https://www.eva.dk/grundskole/guide-aktionslaering>

Mini-aktionslæringsforløb i læringsfællesskabet

Mini-aktionslæringsforløbene kan med fordel bruges i læringsfællesskabet, hvor skolens fremmedsprogslærere på tværs af sprog og klasse arbejder sammen om at udvikle fremmedsprogundervisningen.

De forskellige faser i mini-aktionslæringsforløbet følger processen i den model for læringsfællesskaber, som vi har arbejdet med i projektet *Fremmedsprog, forandring og forankring*.

Fase 1 'Formulering af fokus' ligger i læringsfællesskabscirkelens 'Fokus' og danner grobund for det første møde i læringsfællesskabet, hvor fase 2 'Valg af aktioner' foregår. Fase 3 'Gennemførelse og egne observationer af aktioner' ligger i undervisningen, mens fase 4 'Den didaktiske samtale i læringsfællesskabet', og fase 5 'Bearbejdning af erfaringer' ligger i det andet møde i læringsfællesskabet.

Læringsfællesskabscirklen

Mini-aktionslæringsforløb med fokus på ordforråd

Hvordan fremmer vi ordforrådstilegnelse og kommunikativ kompetence gennem chunks?

Fase 1: Formulering af fokus

Vælg en problemstilling fra egen undervisningspraksis.

I NCFE's pixi om ordforråd beskriver vi, hvordan man kan arbejde med elevernes udvikling og konsolidering af deres ordforråd: Der er en klar sammenhæng mellem elevernes ordforråd på fremmedsproget og deres sprogfærdigheder. Det er hensigtsmæssigt at have et særligt fokus på de mest hyppige ord i sproget, da det især er disse ord, som eleverne møder og har brug for igen og igen. Ligeledes er det vigtigt at have fokus på, at ord skal tilegnes i en meningsfuld kontekst og i forbindelse med andre ord (chunks). Chunks kan bl.a. fungere som en slags sproglige trædesten for eleverne og på den måde understøtte elevernes sprogtilegnelse.

I min/vores undervisning oplever jeg/vi *me*

Derfor ønsker jeg/vi at iværksætte et aktionslæringsforløb med følgende fokus: *me*

Eksempel på fokus:

Hvordan kan en meningsfuld, task-baseret undervisning med en stilladserende før- og under-task-fase med fokus på ordforråd og chunks fremme elevernes kommunikationsparathed og mestningsoplevelser?

Fase 2: Valg af aktioner

Overvej og beskriv, hvilke konkrete handlinger din/jeres aktion skal bestå af. Ofte vil en aktion bestå af flere mindre elementer.

mly

Et eksempel på en struktur:

Før-task - aktivering, introduktion og konsolidering af centralt ordforråd (enkeltord og chunks); aktivering, introduktion og konsolidering af kommunikationsstrategier – herunder translanguaging strategier; modellering af kernetasken.

Kerne-task - en meningsfuld samtale/præsentation med en informationskløft.

Efter-task - på baggrund af elevernes samtaler/præsentationer, vælges fokus for yderligere konsolidering af ...

I kan se et konkret eksempel på næste side.

Fase 3: Gennemførelse og egne observationer af aktioner

Læg mærke til, hvordan det gik:

- Hvad gik godt?
- Hvad var udfordrende?
- Hvorfor?

Tag gerne noter som støtte for hukommelsen til den didaktiske samtale.

Fase 4: Den didaktiske samtale i læringsfællesskabet

Præsenter på skift jeres fokus for mini-aktionsforløb, aktionen, observationen og udfaldet.

Drøft jeres erfaringer i fællesskabet med henblik på ny(e) aktion(er).

Fase 5: Bearbejdning af erfaringer

Fastlæg i fællesskab principper for fremtidige undervisningsforløb med fokus på ordforråd:

- Hvordan vil det påvirke jeres videre praksis?

Eksempel på valg af aktioner – engelsk i 3. klasse

Som inspiration kan I her se et konkret eksempel på udvalgte aktioner for et miniaktionslæringsforløb i engelsk i 3. klasse:

Emne: "Go fish' with food words

Problemstilling

I et emne med fokus på 'Food' skal eleverne lære en række mad-ord på engelsk. Eleverne har ikke stor dybde eller bredde i deres ordforråd og begrænset syntaks. Det er svært at føle tryghed i at kommunikere med begrænset ordforråd, hvor man skal strække sproget. Hvis eleverne er ængstelige og føler sig dårlig, kan det bidrage til, at de ikke vil deltage aktivt.

Målet i dette forløb er, at eleverne skal forstå og bruge en række ord og udtryk samt opleve mestring og føle sig kommunikativt kompetente på engelsk. Ordforråd læres bedst i kontekst og, særligt i begynderundervisningen, som chunks. Derfor er kommunikation både mål og middel.

Men hvordan sikrer vi elevernes aktive anvendelse af chunks på målsproget gennem vores hjemmelavede spil 'Cart fish'? Hvordan kan vi få eleverne til at anvende tidligere indlærte og anvendte spille-chunks, med og uden instruktion, og i hvilken grad? Bliver brugen automatiseret i løbet af spillet?

Før-task

Spillet er kendt for eleverne: En gentænkt udgave af kortspillet 'Fisk' / 'Go Fish'. Eleverne får hver 1) en spilleplade (deres 'shopping cart') med billeder af en række madvarer, de skal indhente fra de andre spillere, og 2) syv kort med madvarer på. De skal derefter, i grupper på 4 elever, indhente de manglende madvarer hos hinanden ved at samtale gennem chunks (diskurskompetence). Hvis man ikke har den madvare, der bliver bedt om, svarer man 'Go fish!'

Eleverne er tidligere i forløbet blevet introduceret til mange af mad-ordene, som skal bruges i spillet, fx oranges, eggs, apples, cookies, m.fl. Der er dog også nye, ukendte ord med i spillet, men på plader og spillekort er ordene gengivet i både bogstaver og billede (jf. formidlingsoverflod, Gibbons 2015). Her sættes kendte og nye indholdsord i kontekst med andre ord til grammatiske forbindelse (chunks).

Inden spillet går i gang, gennemgår læreren en række centrale spille-chunks på tavlen: 'It's your turn' – 'It's my turn' – 'Can I have your Please?' - 'Do you have any...?' – "Yes, I do" - "Here you go" - 'Speak English, please' – 'No, I'm sorry, I don't' – 'Go fish!' m.fl.

Disse chunks forbliver i første omgang på tavlen i håbet om, at eleverne kan huske dem.

Kerne-task – runde 1

1. Eleverne får udleveret spilleplader og kort. Øvelsen simulerer en meningsfuld kommunikationssituation, idet der er en informationskløft mellem eleverne.
2. Eleverne spiller spillet og forsøger at bruge de chunks, der blev gennemgået på tavlen. Fx 'Can I have your oranges, please?' – 'No. Go fish!' – 'Do you have any eggs?' – 'Yes, I do. Here you go'.

Stilladsring undervejs: Nogle elever kan have svært ved at komme i gang med spillet og bruge/huske de udleverede chunks. Det er således ikke altid nok at 'give' eleverne chunks på tavlen. Læreren kan derfor stoppe spille og udlevere små laminerede sedler med spille-chunks på, som gennemgås med eleverne. De får at vide, at de må bruge sedlerne som hjælp, når de skal huske en chunk. Billeder samt chunks-sedler er

visuelle hjælpemidler, der understøtter ordforrådet og giver sproglig selvtillid, fordi det understøtter forståelsen af ordene.

Kerne-task – runde 2

Eleverne spiller spillet igen. Denne gang med chunks ved hånden.

Efter-task

Metasproglig opmærksomhed på chunks som strategi: Eleverne i gruppen samtaler med læreren, på dansk, om hvilke chunks de har brugt mest og hvorfor. Eleverne ranglister de brugte chunks efter, hvor meget de er anvendt. Derefter snak om, hvilke chunks de gerne vil bruge næste gang, de skal spille spillet. I denne første omgang er chunks med til at kvalificere kommunikationen, mens de i anden omgang (på et senere tidspunkt) kan viderebearbejdes og udvikles til grammatisk forståelse.

Den metasproglige samtale kunne også handle om, hvilke ord de forskellige chunks består af, således at eleverne får mere grammatisk forståelse og kan se, hvilke dele i chunken der kan udskiftes for at ændre betydning og funktion.

Aktionen er udviklet af Camilla Windeløv og Line Marie Obbekjaer, studerende på modulet 'Nyere fremmedsprogspædagogik og -didaktik' på PD Sprogfagsvejleder.